Opole, dn. 08.12.2020r.

A) Recepty pielęgniarskie (stan prawny na 8.12.2020r.)

Od 1 stycznia 2016 r. pielęgniarki i położne mają mozliwość wypisywania recept jako osoby uprawnione.

Wyróżniamy dwa rodzaje recept pielęgniarskich:

1. Recepta do ordynacji leków:
(papierowa ma cyfrę „5" na przedostatnim miejscu w kodzie recepty)

Osoba uprawniona (pielęgniarka/położna) może **zaordynować:**
Rozp. Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. DU 2018 poz. 299 z dnia 2 lurego 2018 r.
http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000299/O/D20180299.pdf

a) **leki** – załącznik 1 rozporządzenia
b) **środki spożywcze specjalnego przeznaczenia** – załącznik 2
c) **wyroby medyczne** – załącznik nr 3
(oraz wystawiać wnioski na wyroby medyczne i wystawiać skierowania na określone badania diagnostyczne).

UWAGA Osoba uprawniona ma prawo wystawiać recepty „ordynacja" *pro auctore* i *pro familiae* pod warunkiem prowadzenia dokumentacji medycznej pacjentów.

Recepty 100% na ordynację mogą ale nie muszą posiadać kodów kreskowych nr recepty, nr REGON, nr PWZ. Podobnie jak w receptach lekarskich, recepty pielęgniarskie „ordynacja" muszą zawierać: dane osoby udzielającej świadczenia, dane pacjenta z nr PESEL, datę wystawienia oraz dane osoby wystawiającej receptę i nr PWZ.
Brak numeru recepty (moim zdaniem) kwalifikuje taką pielęgniarską receptę automatycznie do „recepty na ordynację" i mogą się na niej znaleźć tylko i wyłącznie leki z wykazu Ministra Zdrowia.

2. Recepta do wypisywania leków na kontynuację leczenia:
(papierowa ma cyfrę „6" na przedostatnim miejscu w kodzie recepty)

Osoba uprawniona może **(celem kontynuacji leczenia) przepisać na podstawie wpisów lekarza do dokumentacji medycznej pacjenta** (znajdującej się w POZ, a w przyszłości również u lekarzy specjalistów):
Komunikat Ministerstwa Zdrowia z 6 lutego 2020 r. w sparwie kwalifikacji zawodowych...
https://www.gov.pl/web/zdrowie/komunikat-w-sprawie-kwalifikacji-zawodowych-pielegniarek-i-poloznych-uprawniajacych-do-ordynacji-lekow-i-wypisywania-recept

a) **leki** – poza lekami zawierającymi substancje z **wykazu A, N, P**
b) **środki spożywcze specjalnego przeznaczenia**
c) **wyroby medyczne**
(oraz wystawiać wnioski na wyroby medyczne i wystawiać skierowania na określone badania diagnostyczne).

UWAGA – leki i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia (a i b) TYLKO I WYŁĄCZNIE NA PODSTAWIE adnotacji lekarza w dokumentacji medycznej pacjenta POZ.
Wyroby medyczne pielęgniarka może wpisać sama do dokumentacji medycznej.

Niezależnie od tego czy jest to lek wypisany z refundacją czy na 100% to wskazania do jego stosowania wraz z adnotacją o ewentualnej kontynuacji muszą być zapisane przez lekarza w dokumentacji medycznej pacjenta. Pielęgniarka powinna odnotować w dokumentacji medycznej pacjenta informację o wystawieniu recepty na kontynuację.

W związku z powyższym recepta papierowa na kontynuację („6”):
a) musi posiadać 3 kody kreskowe – 1. numeru recepty, 2. REGON-u, 3. PWZ osoby uprawnionej.
b) nie może zawierać adnotacji *pro auctore vel pro familiae* (wyjątkiem jest sytuacja gdy pielęgniarka/położna wystawia receptę na kontynuację dla rodziny lekarza, która leczy się u niego w tej przychodni a adnotacja taka jest w dokumentacji medycznej).

Uprawnienie do wypisywania recept na kontynuację leczenia bez badania pacjenta nadano pielęgniarkom POZ celem odciążenia lekarzy. Wcześniejsze praktyki wypisywania leków przez pielęgniarki na receptach lekarskich, bez badania pacjenta przez lekarza, NFZ uznał jako niewłaściwe oraz bezprawne i dlatego wprowadzono receptę pielęgniarską na kontynuację.

Ostatnio pojawiają się w aptekach recepty pielęgniarskie na kontynuację z 2 kodami nr recepty i nr

PWZ, na których personel pielęgniarski wypisuje leki dla siebie i opisuje *pro auctore*.
Jest to recepta błędna, bo w przypadku recepty na kontynuację autorem preskrypcji jest lekarz, który zaordynował pierwotnie lek i tylko zezwala na kontynuację leczenia bo pozwala na to stan pacjenta.
Recepty są wypisywane przez pielęgniarki/położne niepracujące w POZ.

Receptę pielęgniarską na kontynuację ma prawo wypisać pielęgniarka, zatrudniona w POZ, pacjentowi leczącemu się w tym POZ (w tym sobie jeśli ma kartotekę) i mająca dostęp do dokumentacji pacjenta.

Osoba realizująca receptę pielęgniarską nie ma możliwości kontroli zasadności i prawidłowości jej wystawienia. Ale można i trzeba zwracać uwagę na błędy na receptach i uświadamać pielęgniarki o ewentualnym łamaniu prawa.

Nieprawidłowe jest wypisywanie przez personel pielęgniarski pracujący w szpitalach, klinikach, na uczelniach itp. (który nie ma dostępu do dokumentacji medycznej w POZ), recept na kontynuację („6") pacjentom (oraz sobie):

- na leki, które nie są wpisane w dokumentacji medycznej pacjenta,
- na leki, które nie zostały zlecone przez lekarza do kontynuacji,
- oraz nie odnotowanie faktu wystawienia recepty kontynuowanej w dokumentacji medycznej pacjenta.

Dotyczy to leków refundowanych i pełnopłatnych.
Niewłaściwe wypisywanie leków refundowanych skontroluje NFZ.
Nieprawidłowo wypisywane recepty elektroniczne (e-rp) podlegają monitoringowi.
Natomiast w przypadku recept papierowych trudno je zweryfikować i stwarza to pole do nadużyć.
NFZ nie kontroluje recept 100% a na nich może być wypisane przez pielęgniarkę (lub osobę nieuprawnioną) wiele leków silnie działających itp.

Opracowano na podstawie:
http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200000562/U/D20200562Lj.pdf
http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20011261381/U/D20011381Lj.pdf
http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000745/O/D20180745.pdf
http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20042102135/U/D20042135Lj.pdf

B) Recepty weterynaryjne

Przypominam, że lekarze weterynarii mogą wystawiać recepty tylko na leki, które nie są wytwarzane przez firmy specjalizujące się w produkcji leków dla zwierząt.

Recepta powinna zawierać dane i adres właściciela oraz rodzaj, płeć i wiek zwierzęcia.

Lekarz weterynarii ma prawo leczyć tylko zwierzęta i w związku z tym może też przepisać lek „ludzki" do stosowania w gabinecie lekarskim w leczeniu zwierząt.

Recepta taka jest wystawiona na Gabinet Weterynaryjny (Lecznicę, Klinikę itp.) z adnotacją *ad usum propium* (do użytku własnego) czyli do zastosowania u zwierzęcia bezpośrednio w gabinecie.

Farmaceuta nie ma możliwości sprawdzenia zasadności wystawienia takiej recepty ale musi zwracać uwagę na recepty wystawiane z adnotacją *pro me* (lekarz weterynarii nie może wystawić recepty dla siebie jako pacjenta) lub wystawianą na leki stosowane tylko u ludzi np. szczepionki p/grypie itd.

Opracowano na podstawie:

http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20030970891/O/D20030891.pdf
https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/wystawianie-przez-lekarzy-weterynarii-recept-na-produkty-lecznicze-lub-17030633
https://www.medme.pl/artykuly/recepta-weterynaryjna-wzor-na-jakie-leki-jest-wypisywana,87231.html
https://rx.edu.pl/pytania/recepta-wet-na-psychotrop-z-adnotacja-ad-usum-proprium/
http://www.wmilwet.pl/wp-content/uploads/Pismo-w-sprawie-rozporz%C4%85dzenia-zmieniaj%C4%85cego-rozporz%C4%85dzenie-w-sprawie-recept.pdf
https://www.rynekaptek.pl/prawo/zmiany-zasad-wystawiania-recept-przez-lekarzy-weterynarii-po-unijnym-rozporzadzeniu,27160.html

mgr farm. Marek Matysik
Opolska Okręgowa Izba Aptekarska